

**REVISIONSRAPPORT
GRANSKNING AV
ÅRSREDOVISNING 2021**

Innehållsförteckning

1	INLEDNING/BAKGRUND.....	3
2	SYFTE, REVISIONSFRÅGA OCH AVGRÄNSNING	3
3	REVISIONSKRITERIER.....	4
4	ANSVARIG STYRELSE/NÄMND.....	4
5	METOD	4
6	RESULTAT AV GRANSKNINGEN	5
6.1	VERKSAMHETENS UTFALL, FINANSIERING OCH EKONOMISKA STÄLLNING	5
6.1.1	Förvaltningsberättelsen.....	5
6.1.2	Drift- och investeringsredovisning.....	7
6.2	GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING	10
6.2.1	Resultatförbättrande åtgärder.....	11
6.2.2	Balanskravsresultatet	11
6.2.3	Tillgängligheten.....	12
6.3	RÄTTVISANDE RÄKENSKAPER.....	12
6.3.1	Resultaträkning	13
6.3.2	Balansräkning.....	13
6.3.3	Kassaflödesanalys	14
6.3.4	Värdering av tillgångar och skulder	14
6.3.5	Intern kontroll ekonomienheten	15
6.4	REDOVISNINGSPRINCIPER	16
6.5	LAGSTIFTNING OCH GOD REDOVISNINGSSSED	16
6.6	SAMLAD BEDÖMNING.....	17
7	KVALITETSSÄKRING	18
8	UNDERTECKNANDE.....	18

1 INLEDNING/BAKGRUND

Enligt kommunallagen ska revisorerna granska om räkenskaperna är rättvisande vilket innebär att den externa redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning och att årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed. Granskningen innehåller även en uppföljning av att rekommendationer från RKR (Rådet för kommunal redovisning) har följts.

Vidare ska revisorerna bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Revisorernas bedömning ska biläggas årsbokslutet, vilket sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

För att genomföra detta granskningsuppdrag, och för att med säkerhet kunna uttala sig i ansvarsfrågan, måste revisorerna prioritera och planera sina revisionsinsatser utifrån en bedömning av risk- och väsentlighet¹.

International standards on Auditing (ISA) skall i tillämpliga delar användas vid denna planering och vidare granskning. För planering av granskning av räkenskaperna har en övergripande revisionsstrategi upprättats i enlighet med ISA.

Coronapandemin har präglat 2021 och regionen har fått statsbidrag för att täcka merkostnader. Det är viktigt att säkerställa att intäkter och kostnader har redovisats korrekt och att gjorda uppskattningar och bedömningar är rimliga.

2 SYFTE, REVISIONSFRÅGA OCH AVGRÄNSNING

Syftet med granskningen har varit att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om.

Revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamheternas finansiering och den ekonomiska ställningen?
- Är årsredovisningens resultat förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?
- Är årsredovisningen upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed?

Avgränsning

Granskningen omfattar årsredovisningen 2021.

¹ ISA 300 Planering av revision av finansiella rapporter, ISA 320 Väsentlighet vid planering och utförande av en revision

3 REVISIONSKRITERIER

Vår bedömning har utgått från:

- Kommunallag
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer
- Fullmäktiges anvisningar avseende årsredovisning
- Regionens fastställda mål för god ekonomisk hushållning
- Fullmäktigebeslut

4 ANSVARIG STYRELSE/NÄMND

Granskningen avser regionstyrelsen för Region Jämtland Härjedalen.

5 METOD

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- Förvaltningsberättelsens innehåll
- God ekonomisk hushållning - redovisningen av måluppfyllelse
- Analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning.
- Analys av resultat- och balansräkning med fokus på väsentliga förändringar mellan åren.
- Stickprovsvis granskning av specifikationer till bokslutet med tillhörande underlag.
- Intervjuer med berörda tjänstemän

Granskningen av förvaltningsberättelsen begränsas till att verifiera att siffror stämmer med redovisad resultat- och balansräkning samt en översiktlig bedömning av att den information som lämnas inte strider mot övrig information som erhålls i samband med granskningen.

När det gäller de finansiella rapporterna är revisorernas övergripande mål att med rimlig säkerhet göra en bedömning av om dessa innehåller väsentliga felaktigheter.

Utgångspunkt för granskningens inriktning och omfattning är en risk- och väsentlighetsanalys. Denna analys finns att ta del av i revisionskontorets strategi för granskning av räkenskaper 2021. Granskningen har planerats och utförts i enlighet med ISA och inhämtade revisionsbevis har dokumenterats.

Granskningen har genomförts genom granskning av årsredovisning och specifikationer och med löpande kommunikation med redovisningsansvarig, chefscontroller, ekonomidirektör med flera. Vi har även granskat att ny lagstiftning och nya redovisningsprinciper har beaktats.

Iakttagelser i rapporten inriktar sig i första hand på avvikelser och inte delar som vi bedömt följer lagar och rekommendationer.

6 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

6.1 VERKSAMHETENS UTFALL, FINANSIERING OCH EKONOMISKA STÄLLNING

6.1.1 Förvaltningsberättelsen

Förvaltningsberättelsen regleras i LKBR 11 kap. och RKR R15 Förvaltningsberättelsen. Enligt RKR ska det framgå vilket sammanhållet avsnitt i årsredovisningen som utgör förvaltningsberättelsen. Vidare framgår att förvaltningsberättelsen ska presenteras i omedelbar anslutning till resultat-, balansräkning och kassaflödesanalys.

Förvaltningsberättelsen ska innehålla följande huvudrubriker:

- Översikt över verksamhetens utveckling
- Den kommunala koncernen
- Viktiga förhållanden för resultat och ställning
- Händelser av väsentlig betydelse
- Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten
- God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning
- Balanskravsresultat
- Väsentliga personalförhållanden
- Förväntad utveckling

Under varje rubrik lämnas, om annat inte anges i rekommendationen, upplysningar om den kommunala koncernen och regionen. Beskrivningarna bör utgå från ett övergripande koncernperspektiv under varje rubrik och därefter regionen och andra eventuella väsentliga koncernföretag.

Regionens förvaltningsberättelse innehåller den information som krävs enligt lagstiftning och rekommendationer.

Följande noteringar har gjorts:

Översikt över verksamhetens utveckling

Avsnittet innehåller i stort sett endast en tabell och det saknas kommentarer till denna. Av RKR R 14 framgår att väsentliga förändringar ska kommenteras, såväl gällande utvecklingen sedan föregående år som mer långsiktiga utvecklingsmönster.

Den kommunala koncernen

Enligt RKR R15 ska beskrivningarna utgå från ett övergripande koncernperspektiv under varje rubrik. Årsredovisningen innehåller organisationsschema, ägarandel och en beskrivning av de företag som ingår i koncernen under rubriken "Den kommunala koncernen". I övrigt innehåller förvaltningsberättelsen endast begränsad information om de kommunala koncernföretagen.

Av redovisningsprinciperna framgår att sammanställd redovisning inte har upprättats för 2021 med hänvisning till 12 kap 2 § andra stycket LKBR.

Viktiga förhållande för resultat och ställning

Avsnittet innehåller i huvudsak de upplysningar som krävs enligt RKR R 15, exempelvis gällande finansiella risker och upplysningar om de totala pensionsförpliktelserna. Av rekommendationen framgår att viktiga förhållanden också kan vara sådana hållbarhetsaspekter som är viktiga för att förstå den kommunala koncernens utveckling, ställning och resultat. Sådana upplysningar kan ta utgångspunkt i de tre dimensionerna av hållbar utveckling; den ekonomiska, sociala och miljömässiga. Regionens årsredovisning innehåller inte denna typ av information.

Händelser av väsentlig betydelse

I denna del beskrivs först några övergripande risker och därefter finns det avsnitt om organisation, finansiering, nedskrivningar och rättstvister. Under 2021 har bristen på sjuksköterskor ökat vilket haft en negativ inverkan på vårdproduktionen. Det saknas i årsredovisningen en utförligare beskrivning och analys av vilken effekt detta förhållande har haft för tillgängligheten 2021 och även för kommande år.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Under detta avsnitt beskrivs bl.a. att endast regionala utvecklingsnämnden har antagit internkontrollplan för 2021 och att den sammanlagda bedömningen är att den interna kontrollen ej har varit tillräcklig. Vidare framgår att regionstyrelsen har antagit reviderade riktlinjer för regionstyrelsens uppsiktsplikt.

Enligt kommunallagen ska de kommunala aktiebolagen prövas enskilt när det gäller om de har bedrivit sin verksamhet i enlighet med det kommunala ändamålet och inom ramen för de kommunala befogenheterna. Styrelsen har emellertid prövat detta i ett beslut i klump för samtliga bolag.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Redovisas under separat avsnitt 6.2.

Balanskravsresultat

Beskrivs under separat avsnitt 6.2.2.

Väsentliga personalförhållanden

Av *förvaltningsberättelsen* framgår att antalet anställda har ökat med 107, från 4 067 till 4 174. Av kommentarerna framgår att antalet anställda inom hälso- och sjukvård har ökat med 47 månadsavlönade. I övrigt förklaras ökningen bland annat av de 15 tjänster som tillfördes via verksamhetsövergången från Länstrafiken, 8 tillkommande tjänster i samband med verksamhetsövergången från BC Jämtland samt etablering av en egen Help-Desk motsvarande 9 tjänster.

I antalet anställda ryms både deltids- och heltidsanställda och av årsredovisningen framgår att ett mer jämförbart mått är antalet årsarbetare. En omräkning av utförd tid till antal årsarbetare har gjorts och totalt sett redovisas en ökning med 107 årsarbetare vilket är i nivå med antalet anställda.

Inom hälso- och sjukvårdsnämnden har antalet årsarbetare ökat med 47 tjänster, samtidigt som inhyrd personal från bemanningsföretag har ökat med 26 mkr, motsvarande 18,4 årsarbetare, jämfört med 2020.

Personalkostnaderna exklusive pensioner har totalt sett ökat med 5,6 %. En översiktlig uppskattning visar att detta är rimligt utifrån en normal avtalsrörelse och att antalet årsarbetare har ökat med 107 årsarbetare. Vi noterar även att kostnader för övertid, jour och beredskapsersättning m.m. har ökat under 2021.

Förväntad utveckling

Enligt RKR R 15 ska upplysningarna avse dels vad som faktiskt är känt om framtiden, dels de förväntningar som finns och som är baserade på konkreta, kända förhållanden som berör den kommunala koncernen och kommunen direkt eller indirekt. De risker och osäkerhetsfaktorer som är förknippade med dessa förhållanden ska i detta sammanhang kommenteras. Vi saknar i avsnittet en beskrivning av regionens framtida utmaningar när det gäller kompetensförsörjning och vilka satsningar som kan behövas ske.

6.1.2 Drift- och investeringsredovisning

Drift- och investeringsredovisningen ska enligt LKBR utgöra en egen del i årsredovisningen. Kravet i 4 kap 2 § LKBR att årsredovisningen ska upprättas på ett överskådligt sätt medför att sambandet mellan drift- och investeringsredovisningen och årsredovisningens övriga delar ska beskrivas överskådligt.

Regionens årsredovisning innehåller ingen beskrivning av sambandet mellan drift- och investeringsredovisningen och övriga delar av årsredovisningen.

6.1.2.1 Driftredovisning

Enligt LKBR 10 kap. 1 § ska driftredovisningen innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som har fastställts för den löpande verksamheten.

Av RKR R 14 framgår att budgetposterna ska redovisas brutto ifall fullmäktige anvisar anslagen i form av intäkter och kostnader. Anvisar fullmäktige nettoanslag, kan budgetposterna redovisas netto.

Driftredovisningen ska avse senast beslutad budget. I de fall utgiftsbeslut tagits under året ska uppgift lämnas om till vilka belopp och vid vilka tidpunkter budgetposterna justerats. Innevarande och föregående års utfall ska redovisas brutto (intäkter och kostnader), och jämföras med föregående års utfall.

Årsredovisningen innehåller en driftredovisning i eget avsnitt.

Raden summa verksamhet överensstämmer med verksamhetens nettokostnader i resultaträkningen.

Utfallet redovisas brutto och jämförs med budget vilket är en anpassning till RKR R 14.

Driftredovisningen visar på en positiv budgetavvikelse motsvarande 289 mkr. Styrelse/nämndernas budgetavvikelser uppgår till +97 mkr medan utfallet för finansieringen uppgår till +192 mkr enligt sammanställning nedan.

Nämnd/verksamhet, mkr	Budgetavvikelse
Hälso- och sjukvårdsnämnd	-22
Regionala utvecklingsnämnden	-4
Regionstyrelsen	119
Patientnämnden	0
Förtroendevalda politiker	4
Revision	0
Gemensam IT-nämnd	0
Summa	97
Finansiering	192
Totalt budgetavvikelse	289

Regionstyrelsen har i april 2020² beslutat att riktade statsbidrag, nationella satsningar, ska omfördelas till den nämnd som bidraget avser. Trots detta har 24,7 mkr av nationella medel inte tillförts hälso- och sjukvårdsnämnden i driftredovisningen. Nämndens resultat för 2021 uppgår till -22,0 mkr, men om de nationella medlen inkluderas uppgår resultatet till +2,6 mkr.

I hälso- och sjukvårdsnämndens resultat ingår statliga medel avseende pandemin med 267 mkr samtidigt som merkostnaderna för pandemin uppgår till 151 mkr. Utan dessa medel hade nämnden redovisat ett negativt resultat för 2021.

6.1.2.2 Investeringsredovisning

Enligt LKBR 10 kap. 2 § ska investeringsredovisningen innehålla en samlad redovisning av regionens investeringsverksamhet. Av RKR R14 framgår att fleråriga pågående och under året avslutade investeringar ska kunna stämmas av mot beslutade eller beräknade totalutgifter. Investeringsredovisningen ska även omfatta koncernföretagens investeringar som fullmäktige tagit ställning till.

Årsredovisningen innehåller en investeringsredovisning i eget avsnitt. Följande tabeller finns gällande investeringar:

- En övergripande sammanställning fördelat på investeringar kopplade till investeringsrådet, hjälpmedel, utökning ram för sterilcentralen samt beslutade och avslutade investeringar överförda från år 2020 till 2021.

² Regionstyrelsen 2020-04-29 § 58 RS/3/2020

- En sammanställning per nämnd som innehåller både färdigställda investeringar och pågående investeringar. Beslutad totalutgift och en prognos över beräknad totalutgift framgår.
- Sammanställning av pågående och/eller avslutande investeringar överstigande 5 mkr. Sammanställningen är specificerad på objekt.
- Koncernföretagens investeringar redovisas inte.

Investeringsramen för 2021 uppgick till 135,0 mkr samt att 89,8 överfördes från 2020 års investeringsbudget. En utökning av ramen har gjorts gällande sterilcentralen med 3,9 mkr. Den totala investeringsbudgeten uppgick därmed till 228,7 mkr. Utfallet uppgick till 112,7 mkr vilket innebär att det återstår 116,0 mkr av budgeten. Årsredovisningen lämnar ingen övergripande förklaring till varför investeringar inte har genomförts enligt planerat.

Regionstyrelsen har 2021-03-24 beslutat att 89,8 mkr ska överföras till 2022 års investeringsbudget. Vi noterar att inga större investeringar har genomförts under 2021.

6.1.2.3 Rapportering om tillgångsförvaltningen

Enligt reglementet för finansieringsverksamheten ska en redogörelse lämnas om gångna årets placeringsverksamhet samt en bedömning av det kommande årets utveckling i årsredovisningen. Dessutom ska samma åiterrapportering ske som i delårs/tertiärbokslut.

Vi kan notera att tillgångsförvaltningen åiterrapporterats i enlighet med reglementet förutom en bedömning av det kommande årets utveckling.

Bedömning

- Vi bedömer att årsredovisningens håller en god kvalitet när det gäller följsamheten till LKBR och RKR gällande uppställning av förvaltningsberättelse, räkenskapsrapporter och noter.
- Vi bedömer att årsredovisningen lämnar upplysning om verksamhetens utfall, verksamheternas finansiering och den ekonomiska ställningen.
- Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som krävs enligt lagstiftning och rekommendationer med undantag att förvaltningsberättelsen inte utgår från ett koncernperspektiv. Regionen upprättar inte en sammanställd redovisning utifrån det undantag som LKBR medger. Vi menar därför att kravet på att skriva ur ett koncernperspektiv inte blir lika stort. Däremot bör risker och förväntad utveckling i bolagen som påverkar koncernen belysas.
- Vi bedömer att driftredovisningen redovisar hur utfallet förhåller sig till den budget som fullmäktige fastställt. De nationella satsningarna har inte fullt ut redovisats på berörd nämnd vilket inte är i överensstämmelse med regionstyrelsens beslut. Driftredovisningen redovisas brutto och jämförelser med föregående år görs vilket är en anpassning gentemot RKR R14.
- Vi bedömer att investeringsredovisningen ger en samlad bild av regionens investeringsverksamhet. Det är positivt att årsredovisningen innehåller uppgifter om fleråriga pågående projekt i enlighet med RKR R14. Vi anser dock att beloppsgränsen för vad som klassificeras som en större investering, 5 mkr, är låg.
- Vi anser att redovisningen av investeringar är omfattande och svåröverskådlig. Redovisningen kan med fördel göras mer summarisk och i stället fokusera på övergripande kommentarer och analyser.

- Vi bedömer att det inte är tillfredsställande att beslutade investeringar inte genomförs utan skjuts på framtiden. Under 2021 har inte ens hälften av investeringsbudgeten förbrukats. Vi anser att redovisningen bör kompletteras med övergripande kommentarer till varför beslutade investeringar inte har genomförts.
- Vi anser att det saknas en bedömning av det kommande årets utveckling av tillgångsförvaltningen.

6.2 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

Enligt kommunallagen 11 kap. 1 § ska fullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Enligt kommunallagen 11 kap. 6 § ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

Lagstiftaren ställer krav på att mål och riktlinjer av betydelse för god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv ska upprättas. Dessa mål ska följas upp och kommenteras i samband med upprättandet av årsredovisning och delårsrapport.

För 2021 gör regionstyrelsen bedömningen om god ekonomisk hushållning utifrån resultatet av de fyra strategierna i regionplanen; länets utveckling, vård, våra medarbetare samt ekonomi. Mätetalen kopplade till strategi för ekonomi utgörs av det som tidigare benämndes som finansiella mål.

Revisorerna har tidigare rekommenderat regionstyrelsen att ta fram förslag till riktlinjer som fullmäktige kan besluta om. I rekommendationen uppgavs vidare att riktlinjerna bör ha ett koncernperspektiv och att det därför kan vara lämpligt att se över att bolagens styrdokument harmoniserar med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning. Kommunallagen föreskriver att fullmäktiges mål ska avse hela koncernen.

Regionfullmäktige har i oktober 2021 fastställt riktlinjer för god ekonomisk hushållning³. Vi anser att styrelsens beredning av riktlinjerna inte varit helt tillfredsställande. Riktlinjerna ska ge vägledning om vad god ekonomisk hushållning är för den enskilda regionen. Dessa ska ta utgångspunkt i regionens ekonomiska ställning, vilka faktorer som främst kommer att påverka verksamhet och ekonomi samt en bedömning av faktorers betydelse och påverkansbarhet. Det handlar om planerade investeringar, låneskuld och det totala pensionsåtagandets påverkan på resultat och ställning. Vi tycker inte att det i riktlinjerna på ett tillfredsställande sätt framgår hur nämnda delar kopplas till god ekonomisk hushållning.

Regionstyrelsen har i årsredovisningen för 2021 bedömt att Region Jämtland Härjedalen inte fullt ut uppnår god ekonomisk hushållning i förhållande till fullmäktiges mål. Bedömningen grundar sig på att endast sex av sexton insatsområden uppnådde en tillfredsställande måluppfyllelse. Vi saknar i avsnittet en utvärdering och analys av de finansiella målen kopplat till riktlinjerna för god ekonomisk hushållning.

Av de mätetal som enligt årsredovisningen kan ses som finansiella mål uppnåddes två mål, ett mål uppnåddes delvis och ett uppnåddes inte.

Bruttokostnadsutveckling 5,9 %; målet är inte uppfyllt, utfallet uppgick till 10,1 % (5,7 % exklusive Länstrafiken) jämfört med målet 5,9 %.

³ Regionfullmäktige 2021-10-20 § 127 Dnr RS/577/2021

Soliditet lägst -18,5 %; målet är uppfyllt, utfallet uppgick till -1,3 %.

Kassaflöde -0,1 mkr, målet är uppfyllt, förändring av likvida medel uppgår till 115,4 mkr.

Avtalstrohet 95 %; målet är delvis uppfyllt, avtalstroheten uppgick till 91 %.

6.2.1 Resultatförbättrande åtgärder

I regionplan och budget 2021–2023 framgår att det krävs resultatförbättrande åtgärder motsvarande 90 mkr år 2021, 40 mkr år 2022 och 90 mkr år 2023 för att uppnå årets resultat enligt plan. Av årsredovisningen framgår att de planerade åtgärderna uppgår till 107 mkr och att åtgärder för 39 mkr bedöms ha genomförts.

Sammanställningen bygger på bedömningar gjorda av verksamheten. Enligt ekonomiavdelningen har de enheter som har haft minskade kostnader tagit upp detta som en resultatförbättrande åtgärd medan de som har haft ökade kostnader inte redovisar dessa i sammanställningen t.ex. avseende minskning inhyrd personal och riks- och regionvård.

Utifrån att redovisningen bygger på bedömningar är det inte möjligt att verifiera om åtgärderna har redovisats korrekt eller vilka effekter åtgärderna har medfört.

Bedömning

- Regionplanen saknar finansiella mål. Mätetalen för resultatmålen inom strategin för ekonomi har i årsredovisningen benämnts som finansiella mål, av dessa uppfylls två, ett uppfylls delvis och ett uppfylls inte.
- Utifrån det sätt som regionstyrelsen har valt att definiera mål och uppföljning av god ekonomisk hushållning instämmer vi i regionstyrelsens bedömning att regionen inte når en god ekonomisk hushållning för 2021.
- Vi bedömer att den redovisning som lämnas gällande resultatförbättrande åtgärder är svår att tolka då den inte tar hänsyn till den totala kostnadsutvecklingen på en enskild post utan endast redovisar besparingar. Risken är att sammanställningen kan ge en missvisande bild av vilka faktiska besparingar som har genomförts.
- Vi kan inte bedöma om det resultatförbättrande åtgärderna har gett avsedd effekt då den sammanställning som redovisas bygger på bedömningar.

6.2.2 Balanskravsresultatet

Enligt kommunallagen 11 kap. 5 § ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Undantag får göras i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk enligt 14 §, eller om det finns synnerliga skäl.

Balanskravet innebär att underskott ska regleras inom 3 år. Fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur en reglering ska ske (KomL 11 kap. 12 §). Enligt prop.2003/04:105 bör det åtminstone översiktligt i årsredovisningen framgå vilka åtgärder som krävs för att uppnå balanskravet.

Beräkning av balanskravsresultatet regleras i 11 kap. 10 § LKBR och RKR R15.

Förvaltningsberättelsen innehåller en beräkning och uppställning av balanskravsresultatet som följer lagstiftningens krav.

Efter nedskrivningen motsvarande 728 mkr i 2020 års bokslut uppgick det ackumulerade balanskravsresultatet till -401 mkr. Av dessa avser 191 mkr 2018 som enligt kommunallagen ska återställas under 2021. Det redovisade balanskravsresultatet för 2021 uppgår till 283 mkr vilket innebär att det återstår 118 mkr att återställa. Detta innebär att underskottet från 2018 har återställts och även delar av underskottet från 2019. Enligt årsredovisningen kommer balanskravsunderskottet i sin helhet att återställas senast 2024.

Bedömning

- Vi bedömer att beräkningen av balanskravsresultatet följer uppställningen i kommunallagen och RKR R 15.
- Vi vill betona att den nedskrivning som gjordes i samband med 2020 års bokslut inte påverkar regionens ekonomiska ställning.

6.2.3 Tillgängligheten

Tillgängligheten till en medicinsk bedömning inom 3 dagar i primärvården har under året pendlat mellan 54-74%. För december var tillgängligheten 74 %.

Telefontillgängligheten var i januari 92 % för att sedan sjunka ner till 81-87 %. I december var den 81 %.

I årsredovisningen anges att tillgängligheten till ett första besök inom specialiserade vården inom 90 dagar var 52,6 % (riket 72%) och för operation/åtgärd 34% (riket 60%). Vi vill särskilt uppmärksamma att denna redovisning endast avser tillgängligheten avseende december och anser att redovisad statistik i en årsredovisning bör omfatta hela året.

Utifrån områdenas egna verksamhetsberättelser har vi noterat att tillgängligheten är låg inom bland annat Område Barn- och ungdomspsykiatri, Kirurgi och Ortopedi. Inom barn- och ungdomspsykiatri är tillgängligheten till ett första besök inom 30 dagar 51% och 86% för vård/behandling.

Bedömning

- Vi bedömer att tillgängligheten inte är tillfredställande då vårdgarantin inom flera områden inte har uppnåtts.
- Vi anser att redovisning av tillgängligheten för specialistsjukvården i årsredovisningen kan ge en missvisande bild då den endast redovisar tillgängligheten för december månad.

6.3 RÄTTVISANDE RÄKENSKAPER

Granskningen av räkenskaperna utgår från Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer (RKR).

I LKBR 5 kap. framgår kraven för uppställning och redovisning av resultaträkningen.

I LKBR 6 kap. framgår bl.a. att balansräkningen ska redovisa kommunens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser ska tas upp inom linjen.

I kassaflödesanalysen ska regionens in- och utbetalningar under räkenskapsåret redovisas enligt LKBR 8 kap. 1 §.

6.3.1 Resultaträkning

- Resultaträkningen är uppställd i enlighet med LKBR 5 kap. 2 §.
- Noter finns i tillräcklig omfattning.
- Genomförda periodiseringskontroller visar inte på några väsentliga fel.

Årets resultat uppgår till 360,6 mkr (2020: 323,5 mkr). Verksamhetens resultat, vilket är lika med resultatet före finansiella poster, uppgår till 313,7 mkr (379,5 mkr).

Verksamhetens intäkter har ökat med ca 280 mkr. Bidragen har ökat med 137 mkr och förklaras främst av att ersättningar för provtagning och merkostnader för covid-19 har inkommit med en annan periodicitet 2021 än 2020. 117 mkr kan hänföras till att Länstrafiken endast fanns med i räkenskaperna halva året 2020.

Verksamhetens kostnader har ökat med ca 569 mkr. Av dessa är ca 242 mkr relaterade till Länstrafiken enligt ovan. Pensionskostnaderna har ökat med totalt 140 mkr, varav 110 mkr avser nytt livstidsantagande och dessa redovisas som jämförelsestörande i not. Lönekostnaderna har ökat med ca 131 mkr och kostnader för bemanningsföretag ökade med 26 mkr. Kostnaderna för köpt riks- och regionvård ökade med 89 mkr.

Intäkter och kostnader kopplat till pandemin har inte redovisats som jämförelsestörande poster vilket inte heller har framkommit som någon rekommendation från SKR eller RKR.

Redovisningen av finansiella posterna, där marknadsvärdet ska redovisas som en orealiserad vinst eller förlust, påverkar resultatet kraftigt både 2020 och 2021. För 2020 försämrade de finansiella posterna resultatet med 56 mkr och för 2021 förbättrade de resultatet med 46 mkr.

6.3.2 Balansräkning

- Balansräkningen är i huvudsak uppställd i enlighet med LKBR 6 kap. 2 §.
- Jämförelsetal för närmsta föregående år framgår av redovisningen.
- Noter finns i tillräcklig omfattning.
- Specifikationer och underlag finns till merparten av posterna.
- Årets resultat överensstämmer med resultaträkningen.
- En avsättning motsvarande 13 mkr har felaktigt bokats upp.

Balansomslutning har ökat med 494,5 jämfört med föregående år. Kassa och bank har ökat med 115,4 mkr vilket i allt väsentligt kan hänföras till årets resultat. Kortfristiga placeringar har ökat med 400,8 mkr vilket avser ett tillskott till pensionsportföljen. Samtidigt har anläggningstillgångarna minskat med 16,1 mkr, eftersom avskrivningarna är högre än investeringarna.

På skuldsidan har avsättning för pensioner ökat med 251,9 mkr, långfristiga skulder har minskat med 70,7 mkr och kortfristiga skulder har minskat med 50,2 mkr.

6.3.3 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt RKR R13 och innehållet överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen. Den omfattar erforderliga noter.

Likvida medel uppgår till 754,8 mkr vid årets slut.

6.3.4 Värdering av tillgångar och skulder

Under detta avsnitt redogörs för de iakttagelser vi har gjort i samband med granskningen.

6.3.4.1 Anläggningstillgångar

Regionen följer inte RKR R4 avseende redovisning av hjälpmedel då hjälpmedel med ett värde mellan 1000 kr och ett halvt prisbasbelopp redovisas som en anläggningstillgång. Metoden uppges motiveras av att avskrivningarna matchar intäkter för uthyrning av dessa hjälpmedel och upplysning om tillvägagångssätt finns i årsredovisningen.

För immateriella tillgångar tillämpas en beloppsgräns på 30 prisbasbelopp eller mer, jämfört med ett basbelopp för övriga anläggningstillgångar. Av redovisningsprinciperna framgår att den högre beloppsgränsen tillämpas utifrån försiktighetsprincipen. Vid genomgång med redovisningsansvarig finns planer på att ändra beloppsgränser men regionen avvaktar den pågående översynen av immateriella anläggningstillgångar som RKR genomför.

Stickprovskontroller har gjorts av att investeringar inte har redovisats som en driftkostnad.

Nedskrivning av vindkraftverket har gjorts med 2,7 mkr utifrån nuvärdesberäkning av framtida kassaflöde. Posten är nu helt avskriven.

6.3.4.2 Omsättningstillgångar

Saldot på förrådet har i princip ökat med 18,5 mkr under 2021 vilket kan hänföras till skyddsutrustning och annat material kopplat till pandemin.

Finansiella instrument som innehas för att generera avkastning eller värdestegring har värderats till verkligt värde.

6.3.4.3 Finansiell leasing

I regionens årsredovisning framgår att regionen för närvarande inte har några leasingavtal som klassificerats som finansiella. Enligt RKR R 5 ska klassificeringen mellan operationell- och finansiell leasing utgå från avtalets ekonomiska innebörd och inte det civilrättsliga. Vidare ska avtal klassificeras som finansiellt om det innebär att de ekonomiska fördelar och risker som förknippas med ägandet av objektet i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren.

Då regionen hyr vissa fastigheter på långa avtal menar vi att det finns risk för att hyresavtal felaktigt är klassificerade som operationell leasing. För att säkerställa att regionens leasingavtal redovisas korrekt skulle det krävas en mer ingående granskning.

6.3.4.4 Eget kapital

Regionens egna kapital har förbättrats med 360,6 mkr och uppgår vid årets slut till -40,7 mkr.

6.3.4.5 Avsättningar

Avsättningar till pensioner och löneskatt till pensioner uppgår till 1899,7 mkr.

Skulden för pensioner som intjänats före år 1998 ingår inte i balansräkningen utan redovisas, enligt regelverket, som en ansvarsförbindelse vilken innebär att de redovisas som kostnad i resultaträkningen först i samband med utbetalning⁴. Ansvarsförbindelsen inklusive löneskatt uppgår till 2 016,6 mkr.

Den totala pensionskulden inklusive ansvarsförbindelsen uppgår till 3916,3 mkr.

Andra avsättningar

Under "Andra avsättningar" återfinns två poster som avser rättstvister som motsvarar totalt 13 mkr. Rättstvisten avser utebliven vinst vid avbruten upphandling och två ärenden har anmälts till tingsrätten. Enligt RKR R 9 ska en avsättning uppfylla följande tre kriterier:

- en kommun (region) har en befintlig legal förpliktelse till följd av en eller flera inträffade händelser,
- det är sannolikt att ett utflöda av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen,
- en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

För att en rättstvist ska utgöra en legal förpliktelse krävs att den har blivit avgjord i domstol. Det räcker inte med att den har anmälts till Tingsrätten.

6.3.4.6 Långfristiga skulder

Under 2021 har en amortering gjorts med 70,7 mkr och den totala låneskulden uppgår till 302,3 mkr.

6.3.4.7 Kortfristiga skulder

Kortfristiga skulder har ökat jämfört med 2021, 967,3 mkr jämfört med 1027,5 mkr.

Vid granskning av specifikationer av projektskulder har det noterats vissa brister avseende underlag till specifikationerna.

När det gäller uppskattningar av upplupna kostnader och förutbetalda intäkter finns underlag och beräkningar för att verifiera uppbokade belopp till merparten av specifikationerna.

Vi har noterat att fullmäktiges beslut om likvidation av regionförbundet inte är genomfört.

6.3.5 Intern kontroll ekonomienheten

Bokslutsspecifikationer samlas in av ekonomienheten och en genomgång och kvalitetssäkring görs av att underlag är kompletta. 2021 års bokslut har påverkats av pandemin då många medarbetare har arbetat hemifrån vilket försvårat underskrifter av specifikationer. Flera chefer har i mejl godkänt att ekonomer signerar bokslutsspecifikationerna. Vi har dock noterat att det saknas underskrifter på vissa specifikationer. Vid genomgång med ekonomienheten har en digital hantering av bokslutsspecifikationer diskuterats.

⁴ Den utredning som låg till grund för den nya lagen om kommunal redovisning föreslog att pensionsförpliktelser skulle tas upp i balansräkningen som skuld eller avsättning, enligt fullfonderingsmodellen. I propositionen föreslog regeringen dock att nuvarande modell, blandmodellen, ska kvarstå, vilket också beslutades i riksdagen.

Kontroller av att investeringsutgifter inte kostnadsförs görs både löpande under året och inför bokslutet.

Kontroller görs av att större fakturor redovisas på rätt räkenskapsår.

Bedömning

- Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.
- Periodisering av kostnader bedöms utifrån genomförda stickprov ha gjorts korrekt.
- En avsättning motsvarande 13 mkr återfinns i balansräkningen. Vi bedömer att avsättningen inte uppfyller de kriterier som anges i RKR R 9 och att posten är felaktigt redovisad. Felet är dock inte av den omfattning att det kan anses påverka räkenskaperna på ett avgörande sätt.
- De brister som noterats i balansräkningen avser till stor del avsaknad av eller bristande underlag till balansposter. Störst brister återfinns gällande externa projekt.
- Ekonomienheten bedöms ha rutiner för att säkerställa en god intern kontroll av räkenskaperna. Bokslutsspecifikationer är fortfarande ett utvecklingsområde.

6.4 REDOVISNINGSPRINCIPER

Från den 1 januari 2019 började den nya lagen, lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) att gälla. Det innebar bland annat nya redovisningsprinciper och viss förflyttning från rekommendationer till lagtext samt värderingsregler.

Under hösten 2019 utkom RKR med en idéskrift angående noter, "Noter – exempel och kommentarer", till de finansiella rapporterna. Skriften är ännu inte helt klar men enligt RKR är utkastet tillräckligt genomarbetat för att kunna ge upprättare av kommunala årsredovisningar vägledning avseende noternas omfattning, innehåll, format och ordning. Det bör förtydligas att skriften inte är normerande utan ska ses som en vägledning för att kunna leva upp till den normering som framgår av lag och rekommendationer.

I årsredovisningen anges under avsnittet "Redovisningsprinciper" att redovisningen skett enligt god kommunal redovisningssed med vilket avses i överensstämmelse med LKBR, RKR:s rekommendationer och god redovisningssed.

Årsredovisningens noter har anpassats till det upplägg som återfinns i RKR:s idéskrift.

Bedömning

- Vi bedömer att redovisningsprinciperna i huvudsak överensstämmer med kraven i LKBR och RKR:s rekommendationer. Noterna har anpassats utifrån RKR:s idéskrift.

6.5 LAGSTIFTNING OCH GOD REDOVISNINGSSSED

Följsamheten gentemot lagstiftning och god redovisningssed har redovisats under respektive rubrik i rapporten. Nedan följer en sammanställning av de avvikelser som har noterats:

- Regionen har inte uttryckligen antagit finansiella mål för god ekonomisk hushållning.

- Sambandet mellan drift- och investeringsredovisningen och årsredovisningens övriga delar har inte beskrivits utifrån kravet i 4 kap 2 § LKBR.
- Samtliga leasingavtal har klassificerats som operationella leasingavtal. Vi menar att det finns risker för att exempelvis längre hyresavtal redovisas på ett felaktigt sätt och istället bör klassificeras som finansiella leasingavtal utifrån RKR R5.
- Regionen följer inte RKR R4 avseende redovisning av hjälpmedel då hjälpmedel med ett värde mellan 1000 kr och ett halvt prishöjningsbelopp redovisas som en anläggningstillgång.
- Den avsättning som har gjorts under "Andra avsättningar" i balansräkningen uppfyller inte de kriterier som anges i RKR R 9.

Bedömning

- Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad utifrån lagstiftning och god redovisningssed med de undantag som redovisas ovan.

6.6 SAMLAD BEDÖMNING

Granskningens syfte har varit att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om.

Granskningens revisionsfrågor besvaras i tabellen nedan:

Revisionsfråga	Svar	Kommentar
Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamheternas finansiering och den ekonomiska ställningen?	Ja	Förvaltningsberättelsen innehåller den information som krävs enligt lagstiftning och rekommendationer med undantag av koncernperspektivet. Driftredovisningen redovisar hur utfallet förhåller sig till den budget som fullmäktige fastställt. Investeringsredovisningen ger en samlad bild av regionens investeringar. Det är inte tillfredsställande att beslutade investeringar inte genomförs utan skjuts på framtiden.
Är årsredovisningens resultat förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?	Nej	Både regionplan och årsredovisning saknar finansiella mål. Utifrån det sätt som regionstyrelsen har valt att definiera mål och uppföljning av god ekonomisk hushållning instämmer vi i regionstyrelsens bedömning att regionen inte fullt ut når en god ekonomisk hushållning för 2021. Vi kan inte bedöma om de resultatförbättrande åtgärderna har gett avsedd effekt då den sammanställning som redovisas bygger på bedömningar.
Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?	Ja	Räkenskaperna bedöms i allt väsentligt vara rättvisande med undantag av posten "Andra avsättningar" som inte följer kraven i RKR R 9. Felet uppgår till 13 mkr och bedöms inte påverka regionens resultat på ett avgörande sätt.
Är årsredovisningen upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed?	Ja	Årsredovisningen är i allt väsentligt upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed. De undantag som noteras redovisas under punkt 6.5

7 KVALITETSSÄKRING

Berörda uppgiftslämnare och verksamhetsansvariga har faktagranskat lämnade uppgifter som finns med i revisionsrapporten.

Revisionskontoret ansvarar för system, riktlinjer och rutiner för kvalitetskontroll⁵. Revisionen kvalitetssäkras genom att:

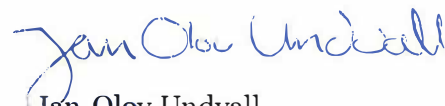
- Arbeta i enlighet med God revisions sed i kommunal verksamhet.
- Dokumentera granskningarna i enlighet med Skyrev R1 och ISA.
- Revisionsdirektören kvalitetsgranskar resultat och de revisionsbevis som ligger till grund för revisorernas bedömningar.
- Faktaavstämning genomförs med de som lämnat uppgifter.
- Alla förändringar avseende inriktning från den ursprungliga strategin som inte är oväsentliga dokumenteras.

Projektledare svarar för kvalitetssäkring gentemot uppgiftslämnare och av de insamlade uppgifter som används i analysen. Projektledaren har det primära ansvaret för att den analys och de bedömningar och förslag som förs fram är tillräckligt underbyggda.

Ansvarig för kvalitetssäkring har det övergripande ansvaret för att kontrollera om granskningen har en tillräcklig yrkesmässig och metodisk kvalitet samt att det finns en överensstämmelse mellan revisionsfrågorna/kontrollmålen, metoder, fakta, slutsatser/bedömningar och framförda förslag.

8 UNDERTECKNANDE

Anneth Nyqvist
Certifierad kommunal revisor

Jan-Olov Undvall
Certifierad kommunal revisor

Carina Hemmingsson
Sakkunnig

Sofie Pedersen
Sakkunnig

Kvalitetssäkring:

Leif Gabrielsson
Revisionsdirektör

⁵ ISA 220 Kvalitetskontroll för revision av finansiella rapporter